

GONIEC KRAKOWSKI

ODZIAŁY: WARSZAWA, Krak. Przedmieście 9, —
NOWY SĄCZ, Jagiellońska 29, — SOSNOWIEC, al.
Pilsudskiego 8, — ZAKOPANE, Krupówki.
Za dział ogłoszeń Redakcja nls odpowiada.

Rok I.

Nr 14.

Kraków, poniedziałek 13 listopada 1939 r.

Nadesłane a nie zamówione przez Redakcję
skrypty będą zwracane autorom jedynie wówczas
jeżeli dołączona zostanie załączka na opłacenie
skrytki zwrotnej

Przerażenie wśród Anglików i Francuzów.

Parowiec o pojemności 14.000 ton zatopiony.

Niemieckie łodzie podwodne działają na Atlantyku.

Amsterdam, 13 listopada. Z Vigo donoszą, że na pokładzie licznych stojących w tym hiszpańskim porcie okrętów angielskich i francuskich, które znajdują się w drodze do Anglii lub Francji, wywołała wielkie zdumienie wiadomość o obecności łodzi podwodnych w pobliżu tej linii komunikacyjnej, prowadzącej przez Atlantyk. Linja ta jest bardzo silnie strzeżona przez flotę angielską i francuską.

Według przejętej depeszy radiowej, został zatopiony parowiec „Ponzano” o pojemności 14.000 tonn. Załoga pewnego japońskiego parowca twierdzi, że widziała niemiecką łódź podwodną. Wkrótce potem odebrał parowiec ten sygnały S. O. S. z pokładu „Ponzano”, w których doniesiono, że parowiec próbował uciec przed niemiecką łodzią podwodną, jednak był ostrzeliwany i obecnie tonie.

bulskiego przybił angielski transportowiec, pomalowany na kolor czarny i wyposażony w wolno stojące odkryte działo artyleryjskie. Nazwa statku i portu marynarzy są zamalowane.

Zatonął okręt z bombowcami, przeznaczonymi dla Anglii.

Zdenerwowanie w Nowym Jorku.

Nowy Jork, 13 listopada. Okręt z ładunkiem bombowców typu Lockheed, które miały być przywiezione do Anglii i oddane angielskiej marynarce lotniczej, zatonął.

Okręt był przycumowany do pomostu w porcie nowojorskim i czekał na przybycie brytyjskiego parowca, który miał wziąć na swój pokład obydwie samoloty. Detektywom polecono natychmiast zbadać przyczyny katastrofy. Stwierdzili oni, że w krytycznym czasie nie wiał wiatr, jak również nie było wysokich fal.

Angielski statek zatonął na morzu Północnym.

Podczas eksplozji zginęło dwóch ludzi, a sześciu jest rannych

Amsterdam, 13 listopada. Jak donoszą z Londynu, uratowani członkowie załogi angielskiego okrętu „Carmarthen Coast” oświadczyli, że okręt zatonął na Morzu Północnym niedaleko angielskiego brzegu, po straszliwej eksplozji na pokładzie. Eksplozja była tak

silna, że okręt zatonął po kilku minutach. Podczas eksplozji zginęło dwóch ludzi, oraz 6 zostało ciężko rannych.

Angielski okręt korsarski na morzu Śródziemnym.

Istanbul, 13 listopada. Do portu istam-

Wspaniałe osiągnięcia.

Co powiedział generał Oszima dziennikom amerykańskim.

Nowy Jork, 13 listopada. — W drodze powrotnej do Japonii przybił do Nowego Jorku generał Oszima, b. ambasador japoński w Berlinie. W wywiadzie oświadczył on, że publikowane w swoim czasie w prasie amerykańskiej twierdzenie, jakoby jego odwołanie pozostawało w związku z paktem niemiecko-rosyjskim, jest całkowicie wyssane z palca. Oszima przebywał w Berlinie ponad 5 lat, co w służbie dyplomatycznej jest okresem bardzo długim. Jest on przekonany, że niemiecko-rosyjski pakt w żadnej formie nie wpłynął ujawnie na stosunek Japonii do Niemiec.

„Po wybuchu wojny — oświadczył gen. Oszima — udałem się za armją niemiecką do Polski, a następnie zwiędziłem linie Zygryda. Stwierdzić muszę, że dotychczasowe osiągnięcia Niemiec są potężne. Sytuacja Niemiec pod względem dyplomatycznym, gospodarczym i militarnym jest o wiele korzystniejsza, niż w r. 1914. W narodzie niemieckim panuje bardzo dobry nastrój”.

Po krótkim pobycie w Waszyngtonie, przez San Francisco uda się gen. Oszima do Japonii.

Jak pracuje brytyjsko-żydowska prasa podlegaczy.

Amsterdam, 13 listopada. Działalność sprawozdawcza czynnych obecnie w Holandji angielskich i francuskich dziennikarzy, doprowadziła do interwencji rządu holenderskiego. Mianowicie szef prasowy rządu holenderskiego komunikuje, że liczni przedstawiciele prasy zagranicznej otrzymali wczoraj pisemne ostrzeżenia. — Dziennikarzy zawiadomiono, że rząd zabroni im dalszej działalności publicystycznej w Holandji. Jeżeli w dalszym ciągu będą podawali alarmujące i niezgodne z faktami informacje.

Niemiecka organizacja przesiedleńczo-powiernicza.

Berlin, 13 listopada. — Dla uregulowania spraw majątkowych, jakie wynikły z akcji przesiedlenia i reemigracji Niemców z zagranicy, a w szczególności z krajów bałtyckich do Rzeszy, powstała organizacja D. n. „Umsiedlungs-Treuhand-Gesellschaft m. b. H.” z siedzibą w Berlinie. W najbliższym czasie mają powstać oddziały tej organizacji w Rydze, Rewlu i w Poznaniu.

Odparto ataki francuskie.

Ostatni komunikat Głównego Dowództwa Armji Niemieckiej.

Główna Komenda Armji Niemieckiej donosi: Kilkakrotnie próby Francuzów, by w ostatnich dniach zdobyć położone o 11 km. na południowo-zachód od Pimasene wzgórze, obsadzone przez przednie oddziały wojsk niemieckich, nie powiodły się, pomimo współdziałania nisko lecących samolotów i ożywionych działań artylerji.

Wzgórza pozostało w rękach niemieckich. Wzięto jeńców.

Bruksela, 13 listopada. — Jak donoszą z Ostendy, w czasie działalności francuskiej artylerji przeciwlotniczej, spadły w La

Ponne na terenie belgijskim cztery pociski 7,5 cm. Jeden z nich przebił dom na rynku jednak nie eksplodował. Drugi pocisk przebił dom w kierunku pionowym i został odnalezony w piwnicy. Dwa pozostałe spadły na okoliczne ogrody.

Alarm lotniczy w Paryżu.

Bruksela, 13 listopada. W sobotę rano o godz. 4.45 zabrzmiały w Paryżu syreny alarmowe, które już od miesiąca nie były słyszane. Odwołanie alarmu nastąpiło o godz. 6-tej.

Oto wiadomość „Timesa”

Angielscy oficerowie bez poborów ich żony bez zasiłków.

Jak żydowski min. wojny Hore Be lischia „opiekuje się” żołnierzami.

Berlin, 13 listopada. Jest rzeczą zupełnie zrozumiałą, że państwa w czasie wojny dbają przede wszystkim o swych żołnierzy, oficerów oraz o ich rodziny. Wydaje się jednak, że ta ważna sprawa dotychczas nie znalazła zrozumienia w Anglii, a w każdym razie nie rozumiał jej angielski minister wojny Hore Bellscha.

Wydaje się wprost niemożliwością, jednak musi polegać na prawdzie, (czytamy o tem w „Timesie”), że od początku wojny angielscy oficerowie nie otrzymali pensji. Również żony i matki wojskowych nie otrzymały dotychczas żadnej pomocy materialnej.

„Times” m. in. wymienia wypadek, według którego pewien oficer angielski zmuszony był sprzedać papiery wartościowe, aby uregulować rachunek w kasynie oficerskiej. W związku z tem „Times” zapytuje: „Co się dzieje z tymi nieszczęśliwymi, którzy nie dysponują własnymi środkami?” W dalszym ciągu dziennik donosi, że żona pewnego żołnierza, który został powołany do wojska w dniu 2 września, nie otrzymała dotychczas żadnego zasiłku. Musiała więc korzystać z własnych oszczędności. Wiadomości te zostały potwierdzone przez urzędnika angielskiego ministerstwa wojny, który stwierdził, że w rzeczywistości wielu oficerów nie otrzymało dotychczas żadnych poborów. W końcu

„Times” zaznacza, że ta sprawa zostanie w krótkim czasie załatwiona.

Okrąg łódzki wcielony do okręgu Rzeszy Wartheland.

Łódź, 13 listopada. W ramach wielkiego zebrania w Łodzi, Namiestnik Rzeszy Gauleiter Greiser dokonał uroczystego aktu przejęcia okręgu łódzkiego do okręgu Rzeszy Wartheland, a tem samym do Rzeszy Wielkoniemieckiej.

Niezadowolone w łonie francuskich związków zawodowych.

Paryż, 13 listopada. Socjalno-demokratyczny „Populaire” donosi, że 85 organizacji zawodowych w Paryżu, które należały do związku CGT, odmówiło swego poparcia obecnemu kierownictwu CGT.

Ukazał się pierwszy numer „Krakauer Zeitung”

W niedzielę ukazał się pierwszy numer „Krakauer Zeitung”. nowego dziennika niemieckiego, który będzie zawierał m. in. obwieszczenia Generalnej Gubernji.

Dziennik, któremu przypisuje się wielkie znaczenie. Jest wydawany i drukowany w Krakowie.

Dziennik egipski o wartości „angielskich obietnic”.

Kairo, 13. listopada. — Dziennik egipski „Misri al fattat” w artykule o ostatniej mowie lorda Halifaxa zajmuje się tem, co w krajach arabskich nazywa się ironicznie „angielskimi obietnicami”. Dziennik pisze:

Mowa lorda Halifaxa jest doskonała, ale Wschód chce obecnie czynów, a nie słów. Demokracje powinny dać oczywisty dowód swej rzetelności. Egipt, Sudan, Palestyna, Syria, Marokko, Algier i wiele innych krajów arabskich, ma prawo do takiej wolności, jaką Anglia zawsze na wypadek wojny chętnie przyrzeka tym krajom, które mają jej pomóc. Anglia i Francja zrobiłyby dobrze, jeśliby tym razem zapłaciły część rachunku już z góry, choćby tylko dlatego, by w końcu raz złożyć dowód uczciwości swych zamiarów.

Niemieckie zdanie o Anglii wypowiada prasa sowiecka.

Moskwa, 13. listopada. W moskiewskich kołach politycznych wielkie wrażenie wywołał fakt, że prasa moskiewska przyniosła jeszcze raz pełne brzmienia mowy Hitlera. Świadczy to o dobitnym podkreśleniu niemieckich opinii o Anglii, które prawie że nie różnią się od rosyjskich. Dlatego Moskwa podkreśla je w sposób tak dobitny.

Flota Stanów Zjedn. zakłada miny w strategicznych punktach wybrzeża Atlantyku i Pacyfiku.

Waszyngton, 13. listopada. — Flota Stanów Zjednoczonych ma obecnie za zadanie zakładać miny w strategicznie ważnych punktach na wybrzeżu Atlantyku i Pacyfiku. Są to środki zabezpieczające przed wszelką próbą zawinięcia tam obcych statków.

Wybory do senatu w Jugosławiji.

Belgrad, 13 listopada. W niedzielę odbyły się na terenie Jugosławiji wybory do senatu. Ogółem wybrano 47 senatorów. — Dalszych 47 zostanie mianowanych przez radę regencyjną. Do godziny 17-tej udział w wyborach wynosił przeciętnie 85 procent uprawnionych do wyborów burmistrzów i radców prowincjonalnych. Wybory trwały do godz. 20-tej. Wynik ogłoszony będzie w ciągu poniedziałku. Wybory odbyły się w zupełnym spokoju i porządku.

„Petit Parisien” przyznaje się.

Bruksela, 13. listopada. — Korespondent wojskowy „Petit Parisien” w swoim komunikacie z piątku przyznaje, że wojska francuskie poniosły w czasie działań wojsk nieprzyjacielskich bardzo liczne straty.

Dziennik „Le Pays Rel” zawieszony.

Bruksela, 13. listopada. — Rząd belgijski zawiesił z natychmiastową ważnością „Le Pays Rel” organ Degrella, przywódcy rexiistów.

Jak wyjaśnia socjalistyczny „Peuple”, powyższe zarządzenie nastąpiło z powodu „podburzenia przeciw Anglii”. Takie samo zarządzenie wydane zostało przeciw ukazującej się w Antwerpii gazecie flamandzkiej „Het Flamisch Volk”, oraz przeciw radykalno-walońskiemu „La Dattille Walonne”.

Aresztowania wśród czarnogieldziarzy

Medjolan, 13. listopada. Policja medjołańska aresztowała wiele osób, które w rucliiwej Galerji Victoria Emanuela w centrum miasta, na oczach przechodniów handlowali dewizami zagranicznymi. Skonfiskowano kilka tysięcy funtów szterlingów, znaczną ilość innych walut zagranicznych i ponad 100.000 lirów, pochodzących ze sprzedaży dewiz. Banda przemytnicza posługiwała się szeroko rozgałęzioną organizacją handlarzy dewiz i pośredników.

Zmiana flagi zawiodła.

Roosevelt pod naciskiem opinii publicznej zmienił swoje zdanie.

Waszyngton 13 listopada. Roosevelt pod naciskiem swego ministra spraw zagranicznych oraz przeważającej części ludności, zmienił zdanie i cofnął swoje zezwolenie na zmianę flagi na okrętach Stanów Zjednoczonych.

Wykuty przez właścicieli okrętów plan, według którego Stany Zjednoczone miały dostarczyć wielkiej ilości materiałów wojennych dla państw zachodnich pod banderą panamską, upadł.

Roosevelt oświadczył na konferencji prasowej, że uczynił to w interesie marynarzy, robotników portowych i t. d., którzy wskutek ustania żeglugi z Europą stracili posady. Zapowiedział on, że wniosie na najbliższym posiedzeniu parlamentu wniosek, według którego ci robotnicy otrzymają także zapomogi, gdyż według istnieją-

nych przepisów, tylko robotnicy przemysłowi otrzymują zapomogi. W międzyczasie Roosevelt zastanawia się nad kwestją zatrudnienia oficerów oraz żołnierzy. Aby nie spędzali oni bezczynnie czasu po miastach, urządzono dla nich kursy dokształcające.

Co się tyczy okrętów unieruchomionych, to nie można ich użyć w komunikacji z Ameryką Południową lub Azją, gdyż nie ma ani dostatecznej ilości pasażerów, ani wystarczającej ilości towarów. Zamierza on więc przynajmniej część unieruchomio-

nych okrętów użyć do przewozu surowców wojennych, których niema w Stanach Zjednoczonych i na zakup których parlament podczas ostatniej swej sesji wyznaczył 10.000.000 dolarów.

Podpisano także układ z Anglią, według którego Ameryka dostarczy Anglii bawełny, Anglia natomiast Ameryce kauczuku. Ponieważ parowiec Stanów Zjednoczonych pod żadnymi warunkami nie mogą się udać do strefy wojennej, więc Anglia będzie musiała sama przewieźć bawełnę, natomiast wymienione wyżej okręty zostaną użyte do przewozu kauczuku z Azji Wschodniej.

Całe Włochy obchodziły rocznicę urodzin Wiktora Emanuela III.

Defilada garnizonu rzymskiego.

Rzym, 13 listopada. 70-tą rocznicę urodzin Wiktora Emanuela III, obchodzono uroczysto w całym Włoszech, przy najliczniejszym udziale siły zbrojnej, partii i ludności. W Rzymie odbyła się na „Piazza Venezia” defilada całego garnizonu rzymskiego, na którą poza licznymi członkami rządu i partii, przybyli szef sztabu generalnego armii włoskiej, marszałek Graziani, oraz sekretarz stanu w ministerstwie wojny, generał Soddu. Następnie odbyła się w kasynie oficerskim uroczystość, w której wzięła udział cała generalicja rzymska z marszałkiem Graziani i generałem Soddu na czele.

Także prasa wieczorna w serdecznych i entuzjastycznych słowach podkreśla wysokie cnoty włoskiego władcy, który w ciągu 40-letniego okresu rządu doprowadził Włochy do coraz znakomitszego rozwoju. „Giornale d'Italia” przypomina jego cnoty żołnierskie i meża stanu, króla i cesarza, jak również jego spotkanie z Mussolinim, którego król uroczysto zatwierdził jako wodza faszystów, w następstwie czego Włochy stały się Imperjum.

W najpoważniejszej godzinie, jaką Europa dzisiaj przeżywa — podkreśla „Tri-buna” — cały naród włoski stoi pod bronią zwartą — gotowy pod znakami różgi liktorskiej i skupiony dokoła Wiktora Emanuela III, pozdrawia swego króla-żołnierza.

Zyczenia Kanclerza Hitlera dla Wiktora Emanuela.

Berlin, 13 listopada. Führer przesłał JKM. Królowi Włoch i Cesarzowi Etiopji z okazji 70-tej rocznicy urodzin następujący telegram:

„Proszę Waszą Królewską Mość przyjąć z okazji 70-tej rocznicy urodzin moje najserdeczniejsze życzenia. Z niemi łączę własne i narodu niemieckiego najlepsze życzenia powodzenia Waszej Królewskiej Mości i szczerliwej przynależności Imperjum Włoskiego.

Niemcy z Estonji przybyli do Rzeszy.

Rewał, 13 listopada. — Przesiedlenie niemieckich w Estonji obywateli niemieckich zbliża się ku końcowi. W sobotę opuścił Rewał parowiec KdF „Ozeana” z 864 przesiedleńcami — zaś dziś wieczorem odpłynęła statek „Sierra Cordoba”, wiozący 956 podróżnych.

W czasie od 18 października do 5 listopada w 15 transportach powróciło do ojczyzny około 12.000 Niemców, obywateli estońskich lub niemieckich.

Rosja jako dostawca surowców.

Dziennik belgradzki o znaczeniu pomocy sowieckiej dla Niemiec.

Belgrad, 13 listopada. „Politika” w artykule wstępny pisze o dużym znaczeniu Rosji w zakresie zaopatrzenia Niemiec w surowce. Pismo stwierdza, że Rosja dysponuje w dużych ilościach bardzo ważnymi surowcami. Np. produkcja pazenicy wynosi jedną czwartą części produkcji światowej; pozatem Rosja jest jedną z głównych producentek nafty, tłuszczów, żelaza,

Biorąc pod uwagę, że w ciągu tygodnia „Sierra Cordoba” przetransportowała ma jeszcze dalszych 1000 ludzi, którzy zyskali prawo pobytu w Estonji, do grudnia, względnie stycznia celem likwidacji przedsiębiorstw, to stwierdzić można, że Niemcy w Estonji całkowicie zastosowali się do wezwania i że wynik akcji przesiedleńczej uważać można za pomyślny.

Należy dodać, że szybko odtransportowane tych 12.000 osób było możliwe tylko dzięki akcji dużych parowców floty wojennej „Siła przez radość”. Meble i cały bagaż przewieziono tymi samymi transportowcami.

manganu, drzewa i środków żywnościowych.

Zapewnione jest przedewszystkiem uzupełnienie niemieckich zapasów żywnościowych dzięki eksportowi rosyjskiemu. W dziedzinie surowców przemysłowych, Rosja produkuje fosfat azbest, chrom, również dysponuje żelazem, bawełną i wełną, której jest producentem.

Jak Anglja gnębi północną Irlandję?

65 aresztowanych — Zasieki dokoła więzienia.

Amsterdam, 13 listopada. „United Press” donosi o aresztowaniu 65 obywateli północnej Irlandji i osadzeniu ich w więzieniu w Londonderry.

Aresztowanych przewieziono z Belfast pod silną eskortą policyjną do oddalonego o przeszło 100 mil więzienia. W chwili, gdy samochody z aresztowanymi zajęły drogę na teren więzienia, Irlandczycy odśpiewali pieśni republikańskie i wznosili okrzyki: „Niech żyje republika” i „niech żyje wróg Anglii”.

W obawie że ktoś z aresztowanych mógłby uciec, zostali oni pojedynczo skuci, a przy każdym czuwał policjant z odbezpieczonym rewolwerem. Wzmocniono także strażę więzienną, wokół więzienia wzniesiono zasieki z drutu kolczastego.

Cwetkowicz potępia

anonimowych propagatorów.

Belgrad, 13 listopada. Premier Cwetkowicz potępia w zdecydowany sposób anonimowych szerzycieli ulotek. W ulotkach tych domagano się „większej swobody”. Premier podkreślił, że wolność słowa nie może doprowadzać do wybrzydów politycznych, oraz do oczerniania czołowych osobistości.

W salonie drzwi są zawieszony dywanem i dlatego nie słyhać żadnych kroków. — Wielki Boże, biedna pani! Zosiu droga, idź zobacz co się tam dzieje. Zofja wylatuje z pokoju, a przyjaciółka jej niespokojnie przechadza się tam i zpowrotem. Staje pod drzwiami i nadaluchuje

Przejrzyste metody propagandy.

Kraków, 13. listopada.

Przed kilku dniami londyńska „Financial News” opublikowała wywody swego specjalnego współpracownika do spraw „Lombard Trade’ów”. Według niego zarządzenia, dotyczące angielskiej blokady Niemiec na odcinku gospodarczym, mogłyby być tylko wówczas skuteczne i możliwe do osiągnięcia, o ile pozyskana będzie pomoc państw bałtyckich oraz państw w południowo-wschodniej Europie. Dziennik ostrzega państwa neutralne przed powstrzymaniem się od stosunków handlowych z Anglią na skutek przyrzeczeń niemieckich.

Do wywodów brytyjskich, świadczących o całkowitym braku znajomości tego tematu, mogą państwa bałtyckie i kraje położone w południowo-wschodniej części Europy, stwierdzić na podstawie danych statystycznych, że gwarancje rządu niemieckiego stanowią dla nich od wielu lat całkiem pewny rynek zbytu najważniejszych artykułów eksportowych przy zapewnieniu wysokości cen, które są o wiele korzystniejsze, niż osiągnąć na rynkach światowych. Poza tem zagwarantował im rząd niemiecki, w drodze wymiany, dostawę wartościowych produktów niemieckich.

W świetle tych danych wynika, że Rzesza w roku 1939 sprowadziła z krajów południowo-wschodniej Europy ogółem 14,2 proc. ogólnego swego importu, przy 14,2 proc. eksportu swej ogólnej cyfry wywozowej. Anglja natomiast sprowadziła ze wspomnianych krajów 1,3 proc. swego importu, zaś dostarczyła 2 proc. z cyfry eksportowej. W roku 1938 Bułgaria dostarczała do Niemiec aż 63,4 proc. ze swego eksportu, zaś sprowadzała stamtąd 57,8 proc. Cyfry dotyczące Anglii są następujące: 7 i 4,9 proc. zaś pomiędzy Grecją a Niemcami wynoszą one 43,1 proc. całego eksportu tych państw, gdy w imporcie 31,9 proc., podczas gdy Anglja w tym wypadku stanowiła tylko 8,3 proc. oraz 13 proc. W transakcjach z Rumunją przyjęli Niemcy 35,8 proc., zaś dostarczyli 48,3 proc. ogólnej cyfry importowej, gdy w tym samym okresie Anglja tylko 11,1 wzgl. 8,2 proc. Jugosławia przysłała do Niemiec 49,9 proc., natomiast do Anglii tylko 9,6 proc. swej produkcji surowcowej. Jej import z Niemiec wynosił 50,1 proc., zaś z Anglii tylko 8,3 proc. Turcja dostarczała 47,5 proc. całej swej cyfry importowej do Niemiec, natomiast do Anglii tylko 3,4 proc., przy czym swe potrzeby w Niemczech pokrywała w 51,3 proc., a w Anglii tylko w 11,2 proc.

W obliczu tych dobitnie brzmiących cyfr i wobec niezaprzeczonego faktu, że Anglja w chwili wybuchu wojny musiała zaniechać dostaw, a tem samem spowodowała w państwach bałtyckich i w neutralnych państwach, położonych na południowym wschodzie Europy, dotkliwy brak węgla i innych produktów, podczas gdy dostawy z Niemiec są najzupełniej regularne i w ilościach całkowicie wystarczających.

Odezwijające te trudności państwa obecnie przenikają propagandowe kulisy angielskiej polityki, skłaniającej Anglję do głoszenia w dalszym ciągu twierdzenia, jakoby jeszcze odgrywała rolę w imporcie i eksporcie w obszarze południowo-wschodnim Europy.

Szwajcarja nie uznaje angielskiej kontroli.

Berno, 13 listopada. Federalny departament gospodarki narodowej wydał zarządzenie zakazujące firmom szwajcarskim poddania się kontroli zagranicznej w sprawach dotyczących wymiany towarów.

ŁUCJA KARSKA.

Wierna dusza

Pokój bony.

Niedzielne popołudnie. Panna Zofja i jej przyjaciółka.

— No i jak się czujesz na nowej posiadłości? Dobrze!

— O nie...

— Dlaczego?

— No widzisz, nie wiem, jak mam ci to powiedzieć... tak tęsknię...

— Ach tak, rozumiem, tęsknisz za domem, prawda?

— Nie, nie za domem, za starym miejscem.

— Co ty też mówisz! Przecież tam nie mogłaś dłużej wytrzymać. Dziecko okropnie rozpieszczone, wynagrodzenie marne.

— Tak, to prawda, ale zato jakie tam miałam życie...

— Życie? Czy ty myślisz o utrzymaniu?

— No wiesz, ty to tylko o jedzeniu myślisz — ja myślę o życiu, prawdziwym życiu. Przynajmniej tam miałam rozrywkę.

Pan przychodził co najmniej raz w tygodniu pijany, kompletnie ululany. A pani od razu krzychała tak, że cały dom słyszał: „Ty łobuzie, ty pijanico, życie mi zniszczyłeś, do grobu mnie wpędzasz...”

— Nie, naprawdę!

— Tak, tak! Szczęście zburzyłeś, przepięknie posag. Z hołotą się zadajesz, nie umiesz ucziwej kobiety uszanować...

— Ucziwej kobiety nie umiesz uszanować, tak powiedziała!

— Oczywiście tak, jak ci mówię, prze-

cież wiadomo, że wszyscy mężczyźni to... I tu padło soczyste słówko.

— Tak, tak, święta prawda, powinno się ich wszystkich w jednym dniu wytepić, jak tego chca, no — jak one się nazywają te... feministki.

— Daj im teraz pokój. No więc, jak ci mówię, pan em to nie, tylko z butami do łóżka.

— No, wiesz moja droga, tego nie mogę mówić, pan na to nie, tylko z butami do łóżka.

— ...bo też to jest okropne. Pani zaczęła od razu płakać i mówiła tylko: „Ty świniot!” Ale pan już chrapał. Więc kładła się też spać i słyszałam podeszły, jak ten „biedny robaczek” płakał i płakał. A następnego dnia wybuchła burza. Pani pakuje manatki i chce wracać do domu rodziców.

— No i, no i!

— Pan rzucił się wtedy do jej nóg i błagał: Mój skarbie, mój aniele, nie opuszczaj mnie, umrę bez ciebie! I całuje ją i pieści, a ona powoli dała się przebłagać.

— Najczęściej tak się zdarzało...

— Klóciła się, ill, a potem znowu się gozdziła. Pani pakowała rzeczy, potem znowu rozpakowywała, pan przynosił kwiaty, prezenty, a potem kłął tak, że się ściany trzęsły. Tak, to prawda, dziecko było nieznośne, roboty miałam dużo i pensja była niższa, ale zato miało się jakąś odmianę. Jest się przecież człowiekiem, prawda?

— Masz rację my też mamy jakieś prawo do zabawy. No, a tu!

— Ach! tu jest nudno. Żadnej sprzeczki, żadnej kłótni, zawsze to samo. Owszem, trzeba przyznać, że to bardzo przywoici ludzie, ale tacy są jeszcze młodzi, on jej nigdy nie powie głośnego słowa, zawsze u-

przejmy, mówię ci, że można zwarzować z nudów.

Dzwonek do drzwi wejściowych. Panna Zofja idzie otworzyć drzwi i wraca przedko już w nieco lepszym humorze.

— Jakiś młody człowiek przyszedł. Bardzo elegancki. Nie znam go wcale i moja pani strasznie się ucieszyła.

— Ocho to zły znak!

— Myślisz! Zresztą wszystko możliwe, bo właścicielki dłaczego cieszyłaby się tak bardzo? Kwiaty przedtem dostała. Czerwone róże. Może były od niego?

— Zawsze zaczyna się od kwiatów, to wiadome.

— Idź zobaczyć, co tam słyhać nowego.

Po chwili przychodzi panna Zofja zachwycona.

— Siedzą bardzo blisko siebie. Może się nawet całowali. Ja tego wprawdzie nie widziałam, ale to nie jest wykluczone. Ja się na tem znam. Tak czule do niej mówi i patrzy jej prosto w oczy.

— O mój Boże, mój Boże!

— Że też istnieją tacy ludzie! A zawsze udaje taką zakochaną w panu.

— Patrzy jej w oczy, co ty mówisz! no, a pan!

— Pana jeszcze niema, ale przychodzi zwykle o tej porze. (Słyhać pukanie do drzwi). — O mój Boże, wywołałam wilka z lasu, to on.

W salonie drzwi są zawieszony dywanem i dlatego nie słyhać żadnych kroków.

— Wielki Boże, biedna pani! Zosiu droga, idź zobacz co się tam dzieje.

Zofja wylatuje z pokoju, a przyjaciółka jej niespokojnie przechadza się tam i zpowrotem. Staje pod drzwiami i nadaluchuje

z wyraźnymi oznakami przerażenia. Panna Zofja wraca, promieniejąc.

— O Boże, żeby tylko nie było nieszczęścia! Jak nasz pan zobaczył obcy kapelus, pobladł jak ściana i zapytał: „Kto tu jest”, ale takim głosem, że aż mi kolana zdrząły.

Odpowiedziałam: „Jakiś pan, prawdopodobnie dobry znajomy naszej pani, bo się pani bardzo ucieszyła. Nie odpowiedział ani słowa, tylko tak komicznie na mnie spojrzał, i od razu wpadł do salonu.

— No i!

— Dalej nie wiem. Tak się przestraszyłam, że od razu tu przybiegłam.

— Ależ Zosiu! jak mogłaś ich teraz samych zostawić, przecież może zdarzyć się nieszczęście. Wejdz tam natychmiast.

— Kiedy się boję.

I ociągając się, panna Zofja powoli wychodzi. Przyjaciółka zostaje sama, głośno snując refleksje. — Chyba obydwójka nie zabije. Chociaż nigdy nie nie wiadomo...

Ukazuje się panna Zofja z twarzą ponurą i bez jednego słowa wciąga palto.

— No, co się stało, gdzie ty idziesz! Zawołaj policję! Mówżeś przedko!

— Akurat policję... Ciastka mam przynieść!

Co u licha, jestem ich służącą, czy co. Siedzą sobie w najlepszej zgodzie i rozmawiają. Wyobraź sobie, że to jest brat pani, który przyjechał z Paryża. Mam zrobić herbatę i przynieść ciastka, chociaż to dziś niedziela — ironicznie — z powodu takiej okazji... Wchodzę do pokoju, myślałam już, że brzoń Boże zobaczę trupa, ale nie, niczego człowiekowi nie nżyca.

Jutro wypowiadam posadę.

Człowiek i pies.

Oswojenie psa. — „Współpraca” — Wierność. — Wypadek ze Stefkowy.

Człowiek, ta najładniejsza — jak do-
tychczas — istota na ziemi, potrafił ujarz-
mić częściowo siły natury i podporządko-
wać sobie liczne zwierzęta. Trudno byłoby
odpowiedzieć na to, które ze zwierząt daje
człowiekowi największe korzyści, nikt je-
dnak nie zaprzeczy, że **wierność psa** uchodzi
zawsze za najpewniejszą.

Pies oswojony przez człowieka już w cza-
sach przedhistorycznych, a mianowicie w
okresie neolitycznym, dzielił z nim często
dole i niedole i dzielił ją do dnia dzisiej-
szego. W pierwszych latach swej „współ-
pracy”, wędrowali razem z miejsca na
miejsce, a zwłaszcza urządzali wspólnie
polowania. Zasluga schwywania zwierzy-
ny przypadała wówczas zazwyczaj psu, on
też otrzymywał zapewne i lwią część łupu.
Rozumiemy dobrze, dlaczego pies stał się
dla człowieka **nieocenionym nabytkiem** i
prawie **nieodłącznym towarzyszem**. Zna-
komicie rozwinięty u psa zmysł węchu, do-
bry słuch, pamięć, odwaga i siła, a przede-
wszystkiem **chżyłość, wytrwałość i wier-
ność**, przekonały człowieka o jego **wielkiej**
użyteczności. Nic więc dziwnego, że coraz
to nowe obowiązki spadały na „psią głow-
kę”, a prawa jego, niestety, coraz bardziej
ograniczano.

Mimo, że człowiek używa psa do polowa-
nia, poleca mu strzec własnego domostwa,
korzysta z jego pomocy w walce, ba nawet
zawdzięcza mu niejednokrotnie życie, pies
nie znajduje jednak odpowiedniego trakto-
wania u człowieka. Już powiedzenia: „Ko-
pnąć jak psa”, „rzucić jak psu” itp. mówią
nam wiele.

Pamiętajmy jednak, że niektóre psy do-
służyły się nie tylko swych dziejeń, ale
nawet **pomników**. Napewno niejednym z nas
widział poczciwego psa Bernardyna, który
strzegł małego dziecka, bawił się z niem-
em, a mimo że dziecko ciągnęło go za uszy —
ogon, psisko znosiło te dziecięce kaprysy
ze stoickim spokojem i nie wyrządziło mu
krzywdy. Psy tej rasy odpowiednio wytre-
nowane **uratowały już tysiące ludzi** w gó-
rach, wyszukując i odgrzebując ich w cza-
sie zawiłej śnieżnicy.

Niemniejszą sławę posiadają **psy policyj-
ne**, które pomagają policji tropić i odsz-
ukiwać złoczyńców. W tej dziedzinie pro-
dują dobermanów, wilczury i t. zw. boksery.
Ciekawymi i bardzo mądrymi okazują
się pudle, z sierścią kręconą jak u barana.
Chodzą one do sklepów z koszykami, a od-
powiednio wyuczone pełnią nawet rolę li-
stoneszów. Kto przebywał w górach, miał
niejednokrotnie sposobność zapoznać się
bliżej ze sprytem, czujnością i zaradcznością
psów-owczarków, których używa się do
pilnowania owiec.

W krainach, pokrytych wiecznym śnie-
giem, używa się psów do **ciągnięcia sani**.
Z takich zaprzęgów korzystają zwłaszcza
Eskimosi. W czasie Wojny Światowej, gdy
zabrakło koni, (a wiadomo, że motoryzacja
nie znalazła wówczas tak szerokiego za-
stosowania, jak dzisiaj), obserwowaliśmy
niejednokrotnie **psie trony**. Znany powsze-
chnie jest też fakt, że psy bywają „człon-
kami” Ozerwonego Krzyża i ochlubnie speł-
niają swe zadania.

Najbardziej rozczuła nas to **wielkie**
przywiązanie psa do swego pana. Znaną są
fakty, że pies po śmierci pana nie chciał
nawet patrzeć na jedzenie i ginął z głodu
i tęsknoty. Pomijając kwestję myślenia u
psów, możemy stwierdzić, że pies potrafi
cieszyć się, smucić, kombinować i przewi-
dywać.

Ze już starożytni Grecy cenili wierność
i przywiązanie psa, niech świadczą nastę-
pujące słowa wyjęte z **Homerowej Odyse-
ji**:

„Kiedy taki rozmówca wiódł Odys
z pastuchem,
Pies leżący tam blisko leń podniósł,
strzygł uchem.
Był to Argos, którego sam Odys
wychował,
Lecz nie użył, gdyż wcześniej on był
pożeglował
Pod Troję...
Teraz leży wzgardzony, gdyż nie
stało pana,
Na kupie, co z pod mułów i krów
wyrzucana
Zalega koło bramy; gnojem tym
nawożą
Parobcy pola pańskie i pożytek
mnożą.
Na nim to leżał Argos, jedzon przez
robactwo,
Lecz skoro bliskość pana zwiertżyło
biedactwo,
Pokiwało ogonem, tuląc uszy obie,
Chciałoby się doczołgać, sił nie
miało w sobie...
Uważał to Odysej i łzę uczuł w oku.
Otarł ją, by nie widział pastuch,
co stał z boku...
Tymczasem Argos w śmieci pograżył
się mroku,
Gdy ujrzał swego pana po dwudzie-
stym roku...”

Opowiemy obecnie o zdarzeniu, jakie
miało miejsce przed wielu, wielu laty w
miejscowości **Stefkowa**.

W tamtejszym dworze służyła dziewczy-
na imieniem Paraska. Pewnego dnia dano
jej polecenie, by potopila młode szczeni-
ta. Litując się, zostawiła matkę **Jedno**
szczeniaka, a z resztą postąpiła wedle rozka-
zu. Mijały lata. Z małego szczeniaka wy-
rosł ładny duży pies, który ani na chwilę

nie opuścił dziewczyny. Towarzyszył jej
wędzając i na podwórzu i w polu.

Tymczasem zaszły nieprzewidziane wy-
padki. Tatarskie zagony zapędziły się aż
do Stefkowej, spalono wiele osiedli ludz-
kich, a wielu mieszkańców wzięto w jasyr,
t. j. do niewoli. (Pamiętką po owym na-
jeździe tatarskim jest dzisiaj jedynie na-
zwa części lasu t. zw. Tatarska Dolinka).
Zabrano też i biedną Paraskę, a za nią po-
włókl się i jej pies.

Długi i uciążliwy był pochód. Pałilo pra-
gnienie, piaski pokaleczyły stopy.

Po kilku latach jasyru, udało się wkoń-
cu zbiec dziewczynie. Wędrując przez gę-
ste bory, znalazła w swym piasku nietylko
dobrego obrońcę, ale i przewodnika. I o
dziwo! Po wielu dniach wspólnej tułaczki
dobrze trafiła w końcu szczęśliwie do rodzinnej
wioski. Powrót swój i ocalenie zawdzię-
czała dziewczyna **wyłącznie psu**, który
biegł przodem, wyszukiwał i wakażywał
drogę.

Do jakich wkońcu poświęceń jest zdolny
pei instynkt macierzyński, świadczy fakt,
że parę lat temu, w czasie strasznej powo-
dzi, pewna wilczura **przenosiła w pysku**
swoje szczeniaka na bezpieczny teren. A trze-
ba wiedzieć, że musiała płynąć parę kilo-
metrów i powtarzała ten manewr kilka-
krotnie.

Tym, których specjalnie interesują za-
gadnienia psiej „inteligencji” i t. p. pole-
camy do przeczytania przepiękne nowelki
i powieści Dygasińskiego Curvooda „oraz
książkę p. t. „Rozwój umysłowości u zwie-
rząt i ludzi”. W tej ostatniej znajduje się
wiele naprawdę ciekawych przykładów.

DR. O. M. KAŁUŹNIACKI.

Piwo w średniowiecznym Krakowie.

Wedle legendy zastawił Piast swym go-
ściom, przybyłym z nieba nie miód, uchod-
zący za specjalny napój Polaków, lecz pi-
wo, a Leszek Biały, prosząc Papieża o
zwolnienie go od wzięcia udziału w ślub-
wanej wyprawie do ziemi świętej, podał
jako powód swej prośby, brak w południo-
wych krajach tego napoju, bez którego on
obyć się nie może.

Z legend tych, mniejsza o to czy praw-
dziwie czy nie, można jednak przypuścić,
że **piwo było znane w Polsce w najdaw-
niejszych już czasach**.

Kraków, podobnie jak inne miasta, loko-
wane na prawie niemieckim, otrzymał od
Kazimierza Wielkiego (1358) przywilej za-
braniający komukolwiek, w obrębie pół
mili od miasta (ad medium miliare) war-
zenia piwa na szkodę mieszczan, jedynie
do tego przemysłu uprawnionych. Korzy-
ści stały też z tego przywileju mieszczanie tak
obficie, że w samym mieście było **niezaz
po kilka browarów na jednej i tej samej ulicy**.

Z aktów i rozrachunków miejskich w
tych czasach, to jest w wieku XIV i XV,
mamy ciekawe daty dotyczące tej sprawy.
Znano kilka gatunków piwa wyrabia-
nych z pszenicy i dobre marcowe czarne
wyrabiane z jęczmienia. Browarnicy, jak
się zdaje, w małej tylko ilości warzyli piwo
na własny rachunek, przeważnie zaś czy-
nili to na rachunek osób, które im dostar-
czały surowego materiału i oddawali im,
naturalnie za odpowiednią zapłatą, gotowy
napój. Cenę ustalały władze miejskie. Od-
bywało się to pod kontrolą władz miej-
skich, które **regulowały produkcję i ozna-
czały**, jaką ilość piwa wmienia browarnik
dostarczyć z otrzymanego materiału. Z zapi-
sków wiemy na przykład, że 20 miar pszeni-
cy dawało 9 beczek piwa dobrego i jedna
gorszego.

Znana była też **kontrola wyrobu piwa**
przez browarników, a odbywała się przy
pomocy mierniczych słodów. Do tej czynno-
ści utrzymywało miasto osobnych zaprzy-
sienionych funkcjonariuszy, którzy za ma-
łą opłatą odmierzali napój odbierany przez
stronę od piwowara.

Za brak przepisanej ilości miar, za uży-
wanie fałszywych miar i wogóle za uchyl-
anie się od kontroli ponosili winni surowe
kary.

Gdy z końcem XIV wieku przystąpiło
miasto do **budowy wodociągów**, z których
w znacznej mierze korzystał piwowarstwo,
powstała z tego tytułu dalsza opłata zwana
„Rorgeltem”. Danina ta była ściągana od
kadego wozu słodu przywiezionego do mia-
sta, zaraz przy bramach, a to dlatego, że
we wszystkie młyny do mielenia słodu wpro-

wadzanego do miasta, znajdowały się poza
jego murami.

Przez długi czas (do r. 1564) wyrób piwa
był wolny o tyle, że nie istniał jeszcze
cech piwowarów, któryby ograniczał pro-
dukcję, jak się to działo w innych rzemio-
słach, gdyż nie odciano dopuścić, by jeden
przedsiębiorca produkował więcej niż dru-
gi. Cechy dążyły do tego, by wszyscy mieli
mniej więcej równe dochody.

Prócz wspomnianych opłat pobierało
miasto pokaźny dochód także z pewnego
rodzaju podatku od konsumpcji. Opłaty te
były w ten sposób zorganizowane, że do
przewozu piwa z browarów nie wolno było
używać innych, jak tylko wozów miejskich
zwanych „szrotwagen”. Wozy te zostawa-
ły pod zarządem funkcjonariusza miejskie-
go „schrotmagistra”, u którego każdy oby-
watel sprowadzający piwo kupował odpo-
wiednią ilość maczków metalowych, a po-
tem oddawał je pomocnikom „szrotmagi-
stra”, a ci przewoźni odpowiednią ilość be-
czek na miejsce przeznaczenia. Próbowali
wprawdzie obywatele obchodzić tą opłatę
i najmowali do przenoszenia beczek traga-
rzy, jednak miasto i na to znalazło sposób,
nakładając z miejsca tak wysokie podatki
na tragarzy i pozwoili im wogóle prze-
wozić tylko najmniejszy rodzaj beczek (pół-
achtaki), tak, że się ten interes przestał
opłacać i ludność musiała wrócić do szrot-
magistrów.

Ze składów i szynków wychodziło piwo
już **bez żadnych dalszych opłat**, które za-
istniały dopiero znacznie później w posta-
ci czołowego, goździowego itdp. Kontrola
nad szynkarzami rozciągała się już tylko
nad tem, by szynkarze **nie używali fałszy-
wych miar**, nie dolewali do piwa dobrego
gorszych gatunków i sprzedawali piwo po
oznaczonych przez władze cenach. Do kon-
troli gatunku piwa byli używani oddzielni
urzędnicy zwani „affusores”.

Ponieważ odpowiednio do cen zboża
zmieniała się i cena piwa, przeto **cena na-
poju była również ustalana corocznie**, nie-
raz nawet dwukrotnie w roku, a mianow-
cie na wiosnę i w jesieni.

Prócz piwa miejscowego pijano także
produkty pozakrakowskie, największym
zaś popytem cieszyło się **piwo świnińskie**,
ze Świdnicy na Śląsku.

Sprzedawano je w piwnicy pod ratuszem.
Dowóz tego piwa prowadził miasto we
własnym zarządzie i miało z tego bardzo
znaczące dochody. Np. w roku 1890 — we-
dług rachunków gminnych — 500 grzywien.
Piwnica świnińska ma swoją historję. Mia-
ła ona **swe świetne czasy i chwile upadku**
aż z końcem XVI wieku miasto utraciło
swoją znaczny dochód.

GÓRNICZO-HUTNICZE TOWARZYSTWO HANDLOWE SPÓŁKA AKCYJNA W KRAKOWIE, PODWALE 7.

Berg- und Hüttenprodukten Handels-Aktiengesellschaft in Krakau, Podwalegasse 7. (Wostring).
Biuro Sprzedaży Koncernu Hut Górnośląskich (Blasarekthütte, Vereinigte Königs- und Laurahütte)
dostarcza:
ze składów w Krakowie: stal szlachetna, szybkozająca, konstrukcyjna i narzędziowa, oraz stal zelbo-
tową „Griffel”
wyrób z Hut: podkowy, bednarkę na szimno walcowaną, blachy grube i cienkie, rury, blachy faliste,
garaże, lamacze kamieni, aparaty dla celów chemicznych etc. 7043

Z DNIA.

Zima w swiecie.

Nadchodzi zima, która nie oszczędza ża-
dnego kraju cywilizowanego. Jedno z pism
naukowych rzuciło pytanie, jak się zachow-
ują rośliny podczas mrozu i stwierdziło,
że niektóre z nich już pod wpływem ma-
łych temperatur poniżej zera zaczynają
chorować, a wystawione przez dłuższy
czas na zimno poniżej 3 stopni, giną.

Znany botanik Rein stwierdził przy po-
mocy doświadczeń, że każdy rodzaj roślin
ma swój oznaczony stopień śmiertelny
mrozu, że jednakże stopnie te są dość od
siebie odległe. I tak liście i pędy begonji
giną przy —2.2° C., drzewo oliwne przy
4.1° C. a fiołki dopiero przy —9.3° C.

Wogóle rośliny nasienne wytrzymują

mroz do —14° C., mchy giną przy —19° C.,
a rośliny niższe, żyjące w wodzie, znoszą
mroz do —31° C.

Stwierdzono, że rośliny żyjące w strefie
umiarkowanej, posiadają w wysokim stop-
niu zdolność dostosowania się do niskich
temperatur, oczywiście do pewnej granicy.
Rośliny podzwrotnikowe nie posiadają tej
zdolności, z czego można wywnioskować,
że nie jest ona przyrodzona, lecz nabyta.

Zwierzęta ciepłokrwiste t. j. ssaki i pta-
ki, posiadają temperaturę krwi niezawisłą
od temperatury powietrza, a wynoszącą
normalnie 37 do 40° C i dlatego otrzymują
od przyrody na zimę niejako odzież w po-
staci gęstszej sierści czy futra, względnie
pi pierzenia. W ten sposób natura chroni je
przed utratą ciepłota, koniecznego do u-
trzymania życia. Prócz tego, zmniejsza-
niu się ciepłota u tych zwierząt zapobiega
zmniejszony przyływ krwi do skóry, i

przyspieszona przemiana materji. Aby to
ostatnie jednak miało miejsce, musi zwie-
rzę mieć większą ilość pożywienia, w prze-
ciwnym razie ginie. Śmierć zwierząt tych
następuje, gdy temperatura krwi spadnie
do —18° C.

Zwierzęta zimnokrwiste, jak ryby i żaby
posiadają zmienną temperaturę krwi, pod-
wyższającą się, lub obniżającą w miarę,
jaką ma temperatura otaczająca je woda.
Gdy woda jest ciepła, ciepła jest również
i krew ryb i naodwrot. Stwierdzono, że
ryby zupełnie zamarznąte po odtajaniu
odzyskiwały życie.

Inaczej ma się rzecz ze zwierzętami, któ-
re przysypiają zimą, jak np. nietoperz, bor-
suk, jeź. Temperatura własna ich krwi
wynosi +32° C. Zimno pobudza w nich
przemianę materji. Gdy temperatura spa-
da poniżej +6° C, to równocześnie zaczy-
na się oziębiać temperatura ich krwi, a
przemianę materji wynosi zaledwie 1/100
normalnego stanu. W takiej chwili zwie-
rzęta te zapadają w sen, podczas którego
temperatura może spaść do +2° C.

Gdy się jednak zacznie dalsze oziębie-
nie krwi, mogące spowodować śmierć, zwie-
rzęta te budzą się i szukają cieplejszej
kryjówki.

Tak odbywa się walka świata żyjącego
z zimą.

Stomatolog

Dr Zofia Pakowska

ordynuje od 4-6 popoł. 7078
Straszewskiego 24 — parter.

Z Teatru Miejskiego im. J. Słowackiego

Dziś wponiedziałek operetka S. Graffa p.
t.: „3 Wochen Sonne” w wykonaniu zespo-
łu Teatru Górnośląskiego z Bytomia.

Jutro we wtorek „Damy i huzary” kome-
dja Al. hr. Fredry w opracowaniu scenicz-
nym dyr. K. Frycza, w premjerowej obsa-
dzie.

Pod kierunkiem reż. J. Karbowskiego od-
bywają się próby z pełnej humoru kome-
dji amerykańskiej Jamesa Montgomery’ego
„Cały dzień bez kłamstwa”. Premjera
tej komedji odbędzie się w najbliższą
środe.

Wiadomości sportowe.

Niemcy—Protoktorat Czech w piłce nożnej 4:4.

Wrocław, 13. listopada. — W niedzielę ro-
zegrano we Wrocławiu międzypaństwowe
spotkanie piłkarskie między drużyną **nie-
miecką** a reprezentacją **protoktoratu Czech**
i Moraw.

Mecz był nadzwyczaj interesujący i wy-
stałi nadzwyczaj pochlebne świadectwo
drużynie niemieckiej, gdyż **Czech** prowa-
dził **już 3:0**, a do pauzy wynik opiewał **4:2**
na korzyść Czechów. W drugiej połowie
gry Niemcy przypuścili jednak zdecydow-
wany atak i zdołali uzyskać **wynik remi-
sowy 4:4**.

Ze świata sportu.

(wd) Na skutek zarządzenia prezesa
Międzynarodowej Unji Bokserkiej **hr. di**
Campello (Włochy) na razie nie mogą się
odbywać żadne spotkania bokserów zawo-
dowych o tytuł mistrza Europy. Posiada-
cze dotychczasowi tych tytułów pozostają
więc nadal mistrzami Europy.

Przypomnieć należy, że mistrzami Eu-
ropy są obecnie: w wadze muszej: **Urbi-
nati** (Włochy), w wadze koguciej: **Weiss**
(Niemcy), w wadze piórkowej: **Popesco**
(Rumunia), w wadze półśredniej: **Cerdan**
(Francja), w wadze ciężkiej: **Maks Schme-
ling** (Niemcy). Wagi: lekka, średnia i
półciężka nie mają swoich mistrzów.

Znany łyżwiarz norweski i b. mistrz
świata **Hans Engnestangen** został powo-
łany na stanowisko trenera łyżwiarzy
szwedzkich.

Stolica Norwegji, Oslo, interesuje się
żywo rozwojem **tenisa na halach krytych**.
Ostatnio wybudowano wielką halę tenisow-
wą na przedmieściu miasta Oslo w Bygdø.
Hala ta jest wyposażona we wszystkie
nowoczesne urządzenia i na niej odbę-
dą się zawody międzypaństwowe Danja—
Norwegja w dn. 24—26 listopada 1939.

Najlepszy sprinter fiński **Ilmar-Savol-
sinen** uległ przed kilkoma dniami wypad-
kowi na szosie. Jadąc na rowerze, został
potrącony przez samochód, przyczem do-
znał **złamania obojczyka i nogi**.

CO GRAJĄ W KINACH.

Adria: „Dziewczę z wesołej nocy”
Apollo: „Powiew lata” (muzyka Zellera).
Atlantic: „Tajny rozkaz”.
Muzeum: „Jęz wysokości tańcy walca” (Irene
Agay, Hans Jaray).
Framont: „Ostatni akord” (Lil. Dagower, W.
Bürge).
Scala: „Nieśmiertelne melodie” (Jana Straussa).
Stella: „Bel-Ami”.
Swit: „Głos matki” (Benjamin Gigg).
Sztuka: „Było ich 13” (Rühman i Moser).
Ulecha: „Chłopcy z Tyrolu” (Helt Finkenwaller,
Hans Hall).
Wanda: „Świecznik królewski” (S. Schmita).

